

Vetlanda kommun
kommun@vetlanda.se

2022-06-28
1 (22)
Dnr 2021:8113

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Njudungsgymnasiet 4 i Vetlanda kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Njudungsgymnasiet 4 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Njudungsgymnasiet 4 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla ett strukturerat arbete för samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen för att utveckla undervisningen i syfte att eleverna ska få helhet och sammanhang i sin utbildning.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektor utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna kontinuerligt ges inflytande och görs delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sin analys av variationer i betygsresultat i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning mellan lärare och i olika ämnen och kurser på skolenheten.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 9 januari 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, [Box 156, 221 00 Lund](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2021:8113) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn följer upp kunskapsresultaten och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen på ett sätt som ger en god grund för utveckling av undervisningen. Granskningen visar vidare att rektorn leder ett strategiskt arbete med jämställdhet på skolan där elever är delaktiga i olika forum och att aktiviteter genomförs med fokus på jämställdhet under läsåret. Det framgår också av granskningen att obehöriga lärare får en god introduktion och stöd samt att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Det framgår också att det pågår ett aktivt kollegialt lärande på skolenheten, däremot är förutsättningarna för samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen begränsade.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn följer upp kunskapsresultaten och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen på ett sätt som ger en god grund för utveckling av undervisningen. Av intervjuer med rektorn, elevhälsan, lärare och elever samt av inskickad dokumentation framgår att såväl kunskapsresultaten som värdegrundsuppdraget på skolenheten följs upp med olika metoder och i olika forum som exempelvis skol-, program- och klasskonferenser, ämneslags- och elevhälsomöten samt på mentorstider och klassråd. Vidare framgår att huvudmannen presenterar statistik över kunskaps- och enkätresultat med aggregerade betygsresultat för olika kurser samt genomsnittlig betygspoäng uppdelat på pojkar och flickor, andel elever med examen på programmen samt elevernas upplevelse av undervisningen, vilket utgör underlag för analyser och diskussioner i dessa forum. Det framgår av intervjuer med rektorn, samtlig personal och eleverna att skolans värdegrundsuppdrag och

elevernas upplevelse av undervisningen och av trygghet och studiero följs upp genom enkäten klassens kvalitetsrapport (KKR). Enkätresultaten diskuteras på såväl lärarnas programkonferenser som på mentorstider och elevernas synpunkter förs även vidare från klassråd till skolkonferenser. Uppföljningen av det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) sker främst via programkonferenser och på programråden samt genom muntlig dialog med ansvariga lärare för APL. Det framkommer dock i intervjuer med rektorn och lärare att arbetet med att dokumentera uppföljningen av APL på restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL) kan utvecklas.

Skolenheten följer huvudmannens rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet där rektorn tillsammans med lärarna kontinuerligt under läsåret utgår från olika fokusområden i sitt analysarbete. Lärare samt representanter för elevhälsan berättar vidare att skolpersonalen tillsammans med rektorn analyserar kunskapsresultaten i slutet av läsåret och vidare att analysen främst sker i ämneslagen men att analys och diskussioner även sker på program- och skolenhetsnivå. Enligt intervju med lärare framgår att kvaliteten på uppföljningen av ämneslagens analyser varierar beroende på vilken ämnesrektor som är ansvarig, men rektorn berättar att det inte är något problem att ta del av analysen från ansvariga i respektive ämne för att följa upp undervisningen om behovet uppstår i en elevgrupp på skolenheten. Analysarbetet och signaler som kommer under pågående läsår har lett till nödvändiga utvecklingsåtgärder och bland annat berättar rektorn och elevhälsan att extra stöd har satts in i matematik, engelska och moderna språk sedan måluppfyllelsen varit låg och även att en samläsningsgrupp mellan två program i ett gymnasiegemensamt ämne delats upp efter signaler om bristande studiero. Rektorn berättar vidare att hen fördelar resurser och sätter in stödsatser för att möta de behov som uppstår i olika elevgrupper och både elevhälsan samt lärare uppger i intervju att det finns ett fungerande samarbete med rektorn och att signaler följs upp direkt med åtgärder.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att det finns en medvetenhet bland personal och elever om jämställdhetsarbetet på skolenheten och att rektorn leder ett strategiskt arbete där eleverna är delaktiga i olika forum samt att aktiviteter genomförs med fokus på jämställdhet under läsåret. Vidare framgår av intervjuer med rektorn och elevhälsans representanter att likabehandlingsgruppen under läsåret driver ett arbete med normkritik som inriktas på olika teman, bland annat jämställdhet. Genom uppföljning och analys av skillnader i kunskapsresultat mellan kön och enkätresultat skaffar sig rektorn en god bild av hur pojkar och flickor bedöms och bemöts för att ha en god grund för ett jämställdhetsarbete. Bland annat har de på skolenheten identifierat att pojkar känt sig orättvist behandlade av lärare genom att lärare hade lägre

förväntningar på pojkar än flickor i undervisningen. Resultatet har lett till en utvecklingsinsats där rektorn, elevhälsan och förstelärare genomförde oannonserade lektionsbesök för att observera lärarnas bemötande av flickor och pojkar under lektionerna. Detta sammanställdes sedan och diskuterades i programarbetslagen och rektorn uppger att lärarna numera är medvetna om situationen och att insatsen gett avsedd effekt. Även elever uppger i intervjuer att skillnaden i bemötandet av flickor och pojkar i klassrummet blivit bättre senaste läsåret. Vidare framgår av inskickad dokumentation att det finns stora skillnader i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar och lärare berättar att diskussioner om skillnader sker i både ämnes- och programarbetslagen. I inskickad dokumentation skriver rektorn att det även finns en diskussion i ledningsgruppen om hur pojkarnas resultat ska kunna förbättras. Lärare berättar att jämställdhet tas upp i undervisningen och att de bland annat gör medvetna val av undervisningsmaterial, men det framgår också av intervjuerna med lärare och elevhälsans representanter att jämställdhetsarbetet inte alltid är tydligt för eleverna. Eleverna uppger vidare att de upplever att det varierar mellan lärarna huruvida jämställdhetsperspektivet finns med i undervisningen och på mentorstiden.

Ledning och organisation

Granskningen visar att obehöriga lärare får en god introduktion och stöd samt att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Enligt intervjuer med rektorn, elevhälsans representanter och lärare finns rutiner för exempelvis arbetet med undervisning, studiero och ordningsregler, i såväl ämneslag som programarbetslag. Rektorn berättar vidare att det finns fungerande rutiner och stöd för obehöriga lärare där en mentor utses som ansvarig för att särskilt hjälpa den obehörige läraren. Rektorn berättar att behöriga lärare är mentorer och stöttar den obehöriga läraren samt att lärare med ämneskunskaper hjälper till vid betygssättning. Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer även att rektorn har dialog med obehöriga lärare för att följa upp arbetet med undervisning, bedömning och betygssättning.

Vidare framgår att det finns ett aktivt kollegialt lärande på skolenheten men att förutsättningarna för samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen däremot är begränsade, framför allt på ett av programmen. Av inskickad dokumentation samt av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärarna framkommer att ett kollegialt lärande sker genom strukturerade och regelbundna möten i såväl arbetet med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) som arbetet med ett ökat elevinflytande i undervisningen, vilka pågår under läsåret. Rektorn berättar dock att samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen är svårare då många lärare har undervisning på olika program på flera skolenheter på Njudungsgymnasiet. Av rektorn och

lärarintervjuer framgår att det tidigare funnits en utvecklingsinsats för samarbetet mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och programgemensamma ämnen på yrkesprogrammen då lärare bland annat medverkade på varandras lektioner, men att detta arbete avslutades förra läsåret i och med den pågående utvecklingsinsatsen SKUA påbörjats. Vidare framgår att det inte ingår någon lärare i gymnasiegemensamma ämnen i arbetslaget på ett av programmen och att samverkan mellan lärare med programgemensamma och gymnasiegemensamma ämnen är begränsad. Vidare berättar rektorn att elevgrupper skapas mellan yrkesprogrammen från olika skolenheter och samläser i gymnasiegemensamma ämnen, vilket ytterligare försvårar möjligheterna till samverkan mellan lärarna inom programmen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor behöver utveckla ett strukturerat arbete för samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen för att utveckla undervisningen i syfte att eleverna ska få helhet och sammanhang i sin utbildning.

Skolinspektionens granskning visar att det finns begränsade förutsättningar för samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och programgemensamma ämnen på skolenheten. Visserligen sker det inom skolenheten vissa samarbeten mellan lärare i olika ämnen, men inte tillräckligt systematiskt och inte styrt av rektorn som ett led för att skapa förutsättningar för att stärka samverkan mellan lärarna.

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att skapa en ändamålsenlig gymnasieutbildning med helhet och sammanhang som ett sätt att motivera eleverna och underlätta deras lärande. Skolan ska arbeta för att ge eleverna en upplevelse av helhet genom att samordna flera ämnen i kunskapsområden och att lärare i olika kurser samverkar så att eleverna får ett sammanhang i sina studier.¹

¹ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att skapa förutsättningar för samarbete över ämnesgränserna samt att följa upp att ett sådant samarbete kommer till stånd som leder till att eleverna får helhet och sammanhang i sin utbildning. Förslagsvis bör även ledningsgruppen för Njudungsgymnasiet involveras för att på en övergripande nivå diskutera formerna för hur respektive rektorsområde ska ges förutsättningar för en ökad samverkan mellan lärare i gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen. Av Skolinspektionens granskning om utbildningen på yrkesprogram framgår att rektorn spelar en avgörande roll för att etablera formerna för det kollegiala samarbetet och att det kollegiala samarbetet ska ha elevens lärande i centrum och vara inriktat på specifika syften där lärare även har möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder. Framgångsfaktorer för att ge tillräckliga förutsättningar för samverkan mellan lärare i programgemensamma och gymnasiegemensamma ämnen skulle kunna vara: rektorn inspirerar lärare till ökat samarbete, flertalet undervisande lärare ingår i samma arbetslag, det finns en flexibilitet i schemalaggningen som gynnar samverkan mellan lärarna och att samverkan som arbetssätt är en del av ett långsiktigt utvecklingsarbete och att utvecklingsarbetet har ett tydligt elevfokus med strategier och åtgärder som utgår från vad eleverna behöver och vad som gynnar deras måloppfyllelse.²

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

² Skolinspektionen (2017): Tematisk kvalitetsgranskning. Helhet i utbildningen på gymnasiets yrkesprogram.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, att eleverna ges ett aktivt lärarstöd och att undervisningen till viss del är varierad. Vidare framkommer att lärarna stärker elevernas självförtroende och motivation genom att ge positiv respons på elevernas arbetsinsatser och att undervisningen till innehåll och arbetssätt är anpassad till aktuell elevgrupp. Granskningen visar också att det finns inslag i undervisningen där eleverna är delaktiga och att det finns möjligheter till reflektion och kritiskt tänkande för eleverna i uppgifterna, men att eleverna i begränsad omfattning kontinuerligt görs delaktiga i planeringen och utvärderingen av pågående undervisning.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, att eleverna ges ett aktivt lärarstöd och att undervisningen till viss del är varierad. Av intervjuer med lärare framgår att de erbjuder eleverna varierade arbetsformer och att eleverna arbetar såväl i grupp som enskilt. Det framgår också att lärare använder olika metoder för undervisningen med genomgångar och instruktioner i helklass, men även debatter och gruppdiskussioner i klassrummet där eleverna är delaktiga. Elever berättar i intervjuer att variationen av arbetsformer på lektionerna är olika beroende på lärare men att många lektioner upplevs som enformiga och även rektorn uppger i intervju att det finns en medvetenhet om att en del elever upplever lektionerna som enformiga. Vidare framgår av både elevintervjuer och lektionsobservationer att lärare är engagerade och vill hjälpa eleverna att klara skolarbetet. Lärarna cirkulerar i klassrummet och svarar på elevernas frågor för att hjälpa dem vidare i skolarbetet genom att exempelvis ge förslag på källor eller genom att ställa motfrågor och ge tips och ledtrådar istället för att ge de rätta svaren direkt. Såväl elever som lärare och rektorn uppger vid intervjuer att det finns en god struktur för lektionerna med en inledande genomgång med mål och syfte, arbete med uppgifter samt en avslutning som är sammanfattande och framåtsyftande, vilket också bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen gjort. På flera lektioner framgår också syftet med lektionen kopplat till ämnesplanen eller som förberedelse till ett kommande redovisningstillfälle. Lärarna berättar vid intervjuer att lektionernas struktur kan variera beroende på sammanhanget och i vilken del av kursen som lektionen genomförs. Vid lärarintervjuer framgår också att lärarna kopplar kunskapskraven till de uppgifter som eleverna arbetar med och förtydligar de centrala innehållen för eleverna genom att exempelvis visa på projektorn, använder tavlan eller

delar ut det i pappersform och har högläsning. Av lärar- och elevintervjuerna framgår vidare att det arbetsplatsförlagda lärandet följer ämnesplanen och att eleverna upplever en tydlig koppling mellan skolarbetet och det arbetsplatsförlagda lärandet.

Stimulans och utmaningar i undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar

Av granskningen framgår vidare att lärarna stärker elevernas självförtroende och motivation genom att ge positiv respons på elevernas arbetsinsatser och att undervisningen till innehåll och arbetssätt är anpassad till aktuell elevgrupp. Eleverna berättar att lärarna genom stöttande samtal och uppmuntrande ord motiverar dem att klara sina skoluppgifter och att lärarna visar att de vill att eleverna ska lyckas. Även i de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört finns flera exempel där lärare använder sig av uppmuntrande ord för att stärka elevernas självförtroende och någon lärare berättar att hen själv är noga med att visa glädje inför uppgifterna och lärandet för att motivera och stimulera eleverna. Lärare berättar också att de skapar nyfikenhet och motivation hos eleverna i undervisningen genom att ge exempel från elevernas verklighet och av elevintervjuerna framgår att de anser att lärarna ger dem lagom med ansvar för studierna och att de kan få hjälp när det behövs. Av lärarintervju framgår vidare att placeringen av elever inom APL är en viktig strategi för att utmana elever i sitt lärande och genom att anpassa valet av APL-platser utifrån elevernas olika behov och förutsättningar kan de utmana eleverna oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. I inskickad dokumentation uppger rektorn att lärarna anpassar undervisningen kontinuerligt även om det inte alltid dokumenteras och att extra anpassningar tillgodoses i undervisningen då de individuella behoven av stöd som finns i elevgrupperna oftast gäller för hela gruppen.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att det finns inslag i undervisningen där eleverna är delaktiga och att det finns möjligheter till reflektion och kritiskt tänkande för eleverna i uppgifterna. Av intervju med lärare och elever framgår att undervisningen består av uppgifter där eleverna exempelvis reflekterar kring olika ämnen, argumenterar för olika alternativ och att det pågår en dialog mellan lärare och elever om olika valmöjligheter inom uppgifterna, vilket också bekräftas av de observationer som Skolinspektionen genomfört. Vidare framgår att lärare skapar delaktighet i undervisningen genom att koppla ämnesinnehåll i undervisningen till elevernas erfarenheter i vardagen och lärare ger även exempel på reflektionsuppgifter som eleverna genomför i anslutning till filmer eller debatter.

Granskningen visar vidare att elever i begränsad omfattning är delaktiga i planeringen av undervisningen och att utvärderingar inte görs systematiskt under pågående kurser utan endast i slutet. Visserligen berättar lärare att de har en dialog med elever under lektionerna för att fånga in elevernas synpunkter men elever berättar att de inte brukar utvärdera lektioner och att deras synpunkter inte används i planeringen eller påverkar lärares undervisning. Rektorn uppger att det varierar mellan lärare i vilken grad elevernas synpunkter tas tillvara och att det tar tid för lärare att utveckla ett arbetssätt där utvärderingar används som underlag för planering av undervisning under pågående kurser. I Skolinspektionens enkät 2021 är indexvärdet för elevernas inflytande över undervisningens innehåll lägre för skolenheten än genomsnittet för samtliga skolor.³ Lärarna uppger samtidigt i intervjuer att det är de centrala innehållen i ämnesplanerna som styr undervisningen och att eleverna inte kan välja bort vissa delar av innehållet. Detta leder enligt någon lärare till att större fokus läggs på elevernas synpunkter gällande val av arbetssätt än på själva innehållet, men att det förekommer tillfällen när eleven får välja mellan olika uppgiftsalternativ inom ämnet att fördjupa sig i och att eleverna är delaktiga i att bestämma datum och på vilket sätt redovisningen skall genomföras, vilket också bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. Rektorn uppger i inskickad dokumentation att det finns ett fungerande formellt elevinflytande på skolenheten med mentorstider och klasskonferenser där undervisningen diskuteras, men att det informella elevinflytandet i klassrummen är ett pågående utvecklingsarbete som också innebär att lärare behöver låta eleverna definiera vad begreppet inflytande betyder. En ny digital lärplattform har börjat användas detta läsår, som en möjlighet till ökad tydlighet för elevernas studiesituation och möjlighet till utvärderingar av undervisningen, men av intervjuer med såväl elever, lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det digitala systemet inte har fungerat sedan det infördes i början av läsåret. Rektorn uppger vidare att undervisningen på distans under pandemin de senaste två läsåren har begränsat elevernas möjligheter till inflytande på undervisningen vad gäller innehåll och arbetsformer.

³ Det samlade resultatet för Njudungsgymnasiet 4 var 4,4 avseende frågan "Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll" att jämföra med medelvärdet 5,1 för samtliga medverkande skolor. Resultatet för frågan "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" var 4,9 att jämföra med medelvärdet 5,8.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektor utveckla varierade metoder och arbetssätt så att eleverna kontinuerligt ges inflytande och görs delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att lärare i begränsad omfattning gör eleverna kontinuerligt delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Eleverna är visserligen delaktiga i diskussioner om undervisningen genom enkäter och samtal på mentorstider och utvärderingar genomförs i slutet av läsåret, men eleverna ges endast ett begränsat inflytande under pågående läsår när det gäller att planera och utvärdera undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Enligt läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen och eleverna ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen. Vidare har alla lärare ett ansvar för att elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att lärarna planerar och utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så ett aktivt elevinflytande gynnas.⁴

Skolinspektionen rekommenderar att lärare under ledning av rektor arbetar aktivt för att öka elevernas delaktighet i både planeringen och utvärderingen av undervisningen. Dessa utvärderingar ska göras kontinuerligt, under terminens gång och inte bara i slutet av terminen eller läsåret. Detta är särskilt viktigt om undervisningen inte fungerar, så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp. Även om undervisningen ska styras av ämnesplanens syfte och centrala innehåll så finns det utrymme för elevernas inflytande. När det gäller val av innehåll i undervisningen finns exempelvis utrymme för lärare och elever att tillsammans i planeringen resonera kring vad det centrala innehållet i detalj ska

⁴ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar.

fokusera på i respektive ämne. Vilka arbetsformer som lämpar sig bäst för att utveckla dessa kunskaper och hur de ska redovisas är också viktiga aspekter att låta eleverna resonera kring i syfte att de successivt kan kunna få ökat eget ansvar. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförts med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska få ett underlag för att utveckla undervisningen. Skolinspektionens erfarenheter är att de lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande.⁵

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att det finns ett samlat arbete, både förebyggande och åtgärdande, för att skapa studiero på skolenheten samt att det finns fungerande forum och rutiner för rektorn, elevhälsan, lärare och elever att diskutera och komma överens om gemensamma förhållningssätt. Granskningen visar vidare att det också bedrivs ett gemensamt främjande och förebyggande arbete, utifrån kartläggningar och i dialog med eleverna, för att skapa trygghet på skolan.

⁵ Skolinspektionen (2018): Tematisk kvalitetsgranskning. Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen. Skolverket (2015): Delaktighet för lärandet.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero på skolenheten som är förebyggande och åtgärdande samt att det finns fungerande forum och rutiner för rektorn, elevhälsan, lärare och elever att diskutera och komma överens om gemensamma förhållningssätt. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att regler för studiero i klassrummet diskuteras på mentorstid och vidare på klass- och skolkonferenser där eleverna får ha synpunkter på vilka förhållningsregler som gäller, men det framkommer också att det kan se olika ut i klassrummen beroende på behov. Elever och lärare uppger i intervjuer att vissa regler som exempelvis klassrumsplacering och inlämning av mobiltelefoner kan revideras i högre årskurser. Även rektorn uppger att det finns gemensamma ordningsregler för skolenheten som är särskilt tydliga i år 1, men att lärarna därefter kan anpassa reglerna under utbildningen och att det kan skilja sig åt mellan programmen på skolenheten i år 2 och år 3. Rektorn nämner också att hen är ute och gör riktade klassrumsbesök för att prata med elevgrupper när signaler kommit om att studieron behöver förbättras och att rektorn samt elevhälsan har god kännedom om lärare som behöver stöd med ledarskap i klassrummet och att detta bland annat lyfts vid medarbetarsamtal. Lärarna uppger att det finns en uttalad policy från skolans sida med tydliga ordningsregler, men att det är upp till varje enskild lärare att upprätthålla och anpassa reglerna i sitt klassrum. Någon lärare berättar att alla lärare har samma utgångspunkt men anpassar reglerna beroende på vilken elevgrupp det gäller, vilket även bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. Även elever uppger vid intervju att lärare kan ha olika åtgärder för att skapa studiero i klassrummen och berättar vidare att elever har eget ansvar och att studieron inte upplevs som ett stort problem. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärarna arbetar såväl förebyggande som åtgärdande bland annat genom klassrumsplaceringar, korta pauser och bemötande genom enskilda samtal med elever. Vidare framgår det av intervju med rektorn och elevhälsans representanter att även om studieron generellt är god så ges lärare stöd vid ordningsstörningar, exempelvis i form av handledning av elevhälsan eller att det sätts in fler resurser i undervisningsgruppen. I lärarintervjuer framhålls att elevhälsan är ett bra stöd och i Skolinspektionens enkät

2021 är indexvärdet för personalens samverkan med elevhälsan högre för skolenheten än genomsnittet för riket.⁶

Arbete för trygghet

Granskningen visar att det bedrivs ett gemensamt främjande och förebyggande arbete utifrån kartläggningar och i dialog med eleverna för att skapa trygghet på skolan. Av intervjuer med rektorn och elevhälsan framgår att otrygga platser kartläggs genom enkäter och statistik från hälsosamtalen som sammanställs och sedan lyfts på klass- och skolenivå. Eleverna involveras i det kartläggande arbetet på olika sätt, exempelvis genom elevskyddsombud, enkäter, hälsosamtal och i utvärderingar av APL. Rektorn uppger i intervju att skolans goda resultat avseende trygghet beror på att personalen inte låter händelser bero utan agerar snabbt med effektiva åtgärder. I

Skolinspektionens enkät 2021 är indexvärdet för elevernas upplevelse av trygghet högre för skolenheten än genomsnittet för riket där det samlade resultatet för skolenheten var 8,7 jämfört med rikets 8,3. Elevhälsan ger exempel på åtgärder med fler vuxna på platserna, förändrad möblering samt förändringar i schemat som gett effekt och eleverna upplever nu inte de gemensamma utrymmena som otrygga. Vid elevintervjuer framkommer att eleverna upplever det som naturligt att lärare är synliga i skolans gemensamma utrymmen och på samtliga lektioner som Skolinspektionen observerat syns goda relationer mellan såväl lärare och elever som mellan elever. Av elevintervju framgår också att tryggheten på skolan enligt eleverna kan bero på att många elever känner varandra sedan grundskolan. Av inskickad dokumentation och i intervju med rektor, lärare och elevhälsan framgår att ett främjande arbete sker genom skolans likabehandlingsgrupp som arbetar med normkritiska teman för att elever ska respektera varandras olikheter. Av inskickad dokumentation och av intervju med elevhälsan och lärare framgår att det finns ett årshjul med teman som löper genom alla årskurser kopplat till mentorsuppdraget med material till övningar i en mentorspärm som stöd för lärarna. Av elevintervju framgår att det normkritiska arbetet med teman kan uppfattas som sporadiskt, men enligt lärarintervju och intervju med elevhälsan är det ett systematiskt arbete i alla årskurser

⁶ Det samlade resultatet för Njudungsgymnasiet 4 var 9,5 jämfört med rikets 8,3. Avseende frågan "Jag kan få råd och stöd av elevhälsogruppen för att själv kunna hjälpa mina elever i deras utmaningar" 9,3 att jämföra med medelvärdet 8,2 för riket. Resultatet för frågan "I min skola finns beredskap för att i det dagliga arbetet hantera situationer som kräver elevhälsogrupperns kompetenser" var 9,3 att jämföra med medelvärdet för riket på 8,1.

och elevhälsan påpekar vikten av att tydliggöra sammanhanget när aktiviteter genomförs så att elevernas medvetenhet om det normkritiska arbetet ökar.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25 a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är följande: Granskningen visar att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Granskningen visar vidare att rektorn delvis följer upp vissa variationer i betygsresultat, men att rektorn inte för samtal med lärarna om variationerna i syfte att säkerställa likvärdig betygssättning.

Kvalitetssäkring av betyg

Granskningen visar att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att arbetet med bland annat sambedömning i ämnen, nationella prov och gemensamma kursprov sker i ämneslagen och som enligt rektorn skapar en gemensam bedömningsgrund för lärarna att kvalitetssäkra sina betyg. Lärarna ges även förutsättningar att samverka med elevhälsan i arbetet med bedömningar av elever med särskilda behov. Rektorn berättar också att det är viktigt att lärarna i sina tjänster om möjligt undervisar flera elevgrupper i samma ämnen men på olika program, för att bedömningen ska bli likvärdig mellan programmen. Av intervju med rektorn, lärare och av inskickad dokumentation framgår vidare att betyg och bedömning har varit ett utvecklingsarbete i ämneslagen förra läsåret då Skolverkets allmänna råd användes för att skriva fram begreppslistor i syfte att skapa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Rektors analys av betygssättning

Granskningen visar att rektorn delvis följer upp vissa variationer i betygsresultat, men att rektorn inte för samtal med lärarna om variationerna i syfte att säkerställa likvärdig betygssättning. Rektorn uppger visserligen att enskilda samtal genomförs med lärare kring betyg och bedömning i medarbetarsamtalen, men att dessa samtal mestadels

handlar om lärarnas undervisning generellt och inte specifikt om hur betygssättning sker eller vilka underlag för bedömning som används. Vidare framgår att rektorn har en pedagogisk diskussion med lärarna om formativ bedömning och om vikten av återkoppling, men det sker inga fördjupade samtal med lärarna på skolenheten om deras betygssättning. I inskickad dokumentation uppger rektorn vidare att lärarna generellt sätter högre betyg i slutbetyg än på nationella prov, men att denna skillnad uppges bero på att eleverna har möjlighet att arbeta vidare med de kunskapskrav i kursen som gick sämre efter de nationella proven. Vidare är rektorn medveten om skillnader i betygsresultaten i elevgrupperna mellan gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnen samt mellan flickor och pojkar på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla sin analys av variationer i betygsresultat i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning mellan lärare och i olika ämnen och kurser på skolenheten.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har en begränsad analys av orsakerna till variationer i betygsresultaten som syftar till att säkerställa en likvärdighet i betygssättningen på skolenheten.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Vidare framgår av läroplanen att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolenhetens resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.⁷

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn analyserar orsakerna till variationer i betygsresultat mellan elevgrupper, ämnen och kurser samt utifrån analysen diskuterar

⁷ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11) 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektorns ansvar.

eventuella skillnader med lärarna för att säkerställa likvärdigheten i lärarnas bedömningar. Betygsresultaten bör analyseras ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så likvärdiga som möjligt och om det finns förklaringar som kan kopplas till lärares kompetens eller eventuell osäkerhet i bedömning och betygssättning. Sammantaget har rektorn ett ansvar för att analysera och fastställa om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet eller om lärarna bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt som underlag för en allsidig bedömning av elevens kunskaper. Rektorn behöver föra diskussioner med lärarna utifrån dessa analyser samt sätta in och genomföra förbättringsinsatser. Dessa åtgärder ska ta sikte på att höja betygssättningens kvalitet.⁸

⁸ Skolverkets Allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, sid.43.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Nyman

Beslutsfattare

Signerat av: Maria Nyman

X Måns Holmstedt

Föredragande

Signerat av: Måns Holmstedt

I handläggningen av ärendet har även utredare Charlotte Lindmanner Sultan och Johanna Oskarsson Abrahamsson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 8 februari 2022 och den 11 februari 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Charlotte Lindmanner Sultan.

Njudungsgymnasiet i Vetlanda kommun är en gymnasieskola som är uppdelad på fem skolenheter med cirka 1000 elever. Njudungsgymnasiet 4 är en skolenhet med cirka 250 elever som studerar på ekonomiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet.